



Fig. 254. — Cúpula de l'església del Miracle

sols en les impostes de sobre els capitells de la nau apareixen unes petites dents de serra, i dues finestres properes a la porta tenen al voltant daus i ratlles. La planta d'aquesta església corresponia al tipus introduït per l'ordre del Cister, que substitueix les formes cilíndriques dels absis per capelles rectangulars. Amb aquesta transformació s'economitzaven les semicúpules, de complicada execució i llurs cobertes còniques, substituïdes per una prolongació de la coberta plana del creuer. Era, per altra part, l'aplicació a una basílica de la pràctica usual, entre 1130 i 1140, a les esglésies camperoles de la Borgonya i de gran nombre de països occidentals. Ella va estendre's per tota Europa, imposant-se arreu, no sols a l'església de l'ordre reformada sinó a les adherides encara a la vella tradició de Cluny i fins a les parroquies dependents de l'autoritat episcopal. El Temple l'adoptà també i així la trobem al Miracle, obra, com hem dit, d'aquesta ordre (1). — J. P. C.

Necrologia

JOSEP DÉCHELETTE

La terrible guerra que flagella Europa ha fet víctima seva l'eminent arqueòleg francès Josep Déchelette, en qui plorem una de les primeres figures de la nostra ciència. En la Prehistòria francesa deixa el buid insubstituïble d'un home que, amb un minuciós coneixement del material, no sols



Josep Déchelette

de França, sinó dels altres països, i amb un esperit clar i metòdic, havia emprès una feina de sistematització feta amb tota solidesa. En la Prehistòria espanyola realitzà un estudi semblant, amb la diferència que aquí es trobava amb un material dispers en llocs i publicacions quasi inaccessibles i que, amb rares excepcions, era difícilíssim utilitzar, car moltes vegades provenia d'investigacions fetes sense cap mètode. Així i tot, Déchelette, en son article sobre la cronologia prehistòrica de la Península ibèrica (*Revue Archéologique*, 1908) aconseguí reduir a un quadre sistemàtic, integrable als resultats de la investigació dels altres països, aquella massa de materials dispersos, desfent errors quasi seculars en la manera de considerar les nostres antiguitats.

Apart d'aquest treball i d'alguns altres que per a nosaltres tenen un interès especial, com per exemple els que fan referència a les teories d'en Siret i l'estudi de les tanques de cinturó, publicat en els *Opuscula archeologica*, dedicats a Montelius, la principal significació de Déchelette està en els treballs referents a les antiguitats de l'època de La Tène, a França, (*Le Hradischt de Stradonic et les fouilles du Mont Beuvray* [1901], *L'Oppidum de Bibracte* [1903], *Les Fouilles du Mont Beuvray 1897-1901* [1904]) i en el bell estudi que féu de la sigillata a França: *Les Vases céramiques ornés de la Gaule romaine* (1904).

(1) Vegi's E. Morera i Llauredó, *Tarragona antiga i moderna*. Tarragona, 1846, ps. 166 i seg.; A. del Arco, *Paseos arqueológicos por la diócesis de Tarragona*, *Boletín Arqueológico Tarraconense*, 1914, ps. 69 i seg.; *L'església del Miracle a Tarragona*, *Bulletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 1913, ps. 93 i seg.

Una altra obra seva, el *Manuel d'Archéologie préhistorique, protohistorique, celtique et gallo-romaine* (Edat de la pedra 1908, Edat del bronze 1910, Hallstatt 1913, La Tène 1914), ha estat també una aportació de primera força. Un compendi com el de Déchelette, que recull les últimes investigacions amb tanta cura, i que tracta en general de tota Europa i de les qüestions de l'Orientalisme i de l'Arqueologia i Filologia clàssiques, relacionades amb els problemes prehistòrics europeus, és fins ara una cosa única i, a més de la seva utilitat per a orientar, té en general una part d'actualitat constant, com és la dedicada al material francès, per al qual el *Manuel* és un treball de conjunt detalladíssim i una sistematització d'acord amb l'estat actual de la ciència. Llàstima que la mort hagi impedit acabar-lo, precisament quan l'autor treballava en la part gallo-romana, en la qual era tan competent i que era tant necessari exposar d'una manera general i sistemàtica. Tampoc ha tingut temps de fer la segona edició del primer volum, destinat a l'Edat de la pedra, publicat fa ja molt temps i que per això necessitava una revisió per a incorporar-hi investigacions que des de llavors han esdevingut d'importància fonamental, com per exemple la cultura neolítica del Danubi i dels Balcans, el major coneixement del neolític d'Alemanya i certs problemes de l'Arqueologia del Mediterrani que cada dia adquireixen major transcendència.

Per tot això i perquè l'activitat incansable i la competència de què donà proves amb la publicació de tan valuosos treballs, en els últims anys, feia esperar tant d'una llarga vida dedicada exclusivament a la ciència, la mort de Déchelette ha produït un dol general en tot el món científic i ha estat especialment sentida per l'INSTITUT, que havia tingut l'honor de rebre la seva visita en el viatge que féu per Espanya, en la primavera de 1912, estudiant el nostre Museu i visitant la necròpolis de Puig Castellar i les excavacions d'Empuries. M. Salomon Reinach ha publicat, a la *Revue Archéologique* (1), fragments molt interessants de cartes rebudes de M. Déchelette, durant aquesta excursió.

Josep Déchelette nasqué, el 8 de gener de 1862, a Roanne (Loire). Estudià al Col·legi dels Pares Maristes de Saint-Chamond (Loire) i es dedicà al comerç, que deixà més tard per a consagrar-se per complet a la ciència.

Era Conservador del Museu de Roanne des de 1892 (2), Corresponent de l'Institut de França des de 1911, doctor *honoris causa* de la Universitat de Freiburg i Breisgau, Corresponent de l'Institut Imperial Arqueològic Alemany, de l'Acadèmia d'Estocolm, de la Reial Acadèmia de la Història de Madrid, i d'altres corporacions científiques.

Al començar la guerra, encara que per la seva edat hauria pogut prestar servei apartat de la línia de foc, demanà anar al front de combat i fou incorporat com a capità de territorials, al regiment n. 298 de la reserva. En un dels combats de la regió de l'Aisne, el 3 d'octubre de 1914, a l'atacar, davant de la seva companyia, caigué heroicament, ferit pel foc de l'artilleria enemiga, finant el dia següent. — P. B. G.

Bibliografia

LLIBRES

H. BREUIL et H. OBERMAIER. — *Institut de Paléontologie Humaine. Travaux exécutés en 1912. (L'Anthropologie, 1913, ps. 1 i seg.)*

De la regió cantàbrica es dona notícia d'un bastó de comandament, amb gravats, procedent de la caverna de Valle i es parla de les excavacions de la gruta de Castillo, a Puente Viesgo (Santander). Des del nivell inferior, que es nomena *mousterien fruste* (?), segueix l'estratificació fins a la superfície, on es trobà un punyal triangular de coure, pertanyent a l'eneolític, passant successivament, de baix a dalt, pels següents períodes: musterià típic, musterià superior, aurinyacià inferior i superior, solutrià, magdalenian antic i superior i azilià. Els treballs sobre pintures rupestres foren continuats amb èxit: es parla de pintures a les grutes d'Atapuerca, a l'E. de Burgos, i en altres llocs immediats, on arriben aitals pintures fins al neolític.

La regió S. i E. de la Península fou també objecte dels treballs de l'any 1912, estudiant-se pintures a Tortosilla (València) i als abrics de Vélez Blanco (Almeria) i a Sierra Morena, on arriben

(1) T. XXIV (1914), ps. 315-327.

(2) A la seva ciutat natal i son Museu deixa en testament ses col·leccions d'objectes d'art i la major part de la seva biblioteca, a més de 100,000 francs per a la construcció d'un nou Museu.